

Nr 129.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående understöd åt läkaren vid Malmö asyl A. Bjerkéns änka och barn m. m.; given Stockholms slott den 9 mars 1923.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o—7:o hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Herm. Lindqvist.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 9 mars 1923.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, SCHLYTER, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Lindqvist, anför:

1:o.

Med skrivelse den 14 februari 1923 har medicinalstyrelsen överlämnat en av framlidne läkaren vid Malmö asyl Axel Bjerkéns efterlämnade änka Ida Augusta Charlotta Bjerkén, född Geijer, gjord fram-

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 105 häft. (Nr 129.)

569 23

[1.]
*Understöd
åt läkaren vid
Malmö asyl
A. Bjerkéns
änka och barn.*

ställning, att Kungl. Maj:t måtte hos riksdagen åt henne utverka en årlig pension av 1,200 kronor, att utgå från och med den 1 januari 1923, samt åt vart och ett av hennes tre barn, vilka icke uppnått 21 års ålder, en årlig pension av 200 kronor tills de uppnått nämnda ålder.

Änkan Bjerkéns ansökning hade tidigare till styrelsen överlämnats av direktionen för Malmö asyl med hemställan om bifall till densamma.

Av till ärendet hörande handlingar inhämtas, att doktor Bjerkén, vilken var född den 18 augusti 1861 och avled den 18 december 1922, varit anställd i statens tjänst såsom underordnad läkare vid hospital och asyler från och med den 28 oktober 1889 till och med den 31 oktober 1901 och från sistnämnda dag såsom läkare vid Malmö asyl, vilken befattning han innehaft till sin död; att han vid sitt frånfalle efterlämnat änkan Ida Augusta Charlotta Bjerkén, född Geijer, som är född den 26 augusti 1873, samt fyra barn, av vilka tre ej uppnått 21 års ålder, nämligen sönerna Bror Torsten Gunnar, född den 1 juli 1903 och Sven Erik Reinhold, född den 25 maj 1905, samt dottern Hildur Anna Margareta, född den 30 mars 1908; samt att den efter honom upprättade bouppteckningen utvisar en behållning i boet av 21,236 kronor 79 öre.

Rörande den befattning såsom läkare vid Malmö asyl, vilken innehades av Bjerkén, anför medicinalstyrelsen, att densamma sedan år 1883 icke varit uppförd på ordinarie stat. Med anledning av väckt fråga om indragning av Malmö hospital hade nämligen Kungl. Maj:t genom brev den 23 november 1883 medgivit medicinalstyrelsen befrielse från att förklara den då lediga överläkartjänsten vid Malmö hospital ledig till ansökan och bemyndigat styrelsen att under tiden på lämpligt sätt och på bekostnad av de för hospitalens underhåll anslagna medel låta uppehålla sjukvården vid austalten, intill dess erforderliga undersökningar beträffande frågan om hospitalets förflyttning verkstälts och förslag i ärendet ingivits till Kungl. Maj:t. Då Bjerkén den 21 oktober 1901 förordnades att tillsvidare såsom ensam läkare förestå sjukvården vid Malmö asyl, tillerkändes han därför ett arvode av 3,600 kronor jämte samma naturaförmåner, som tillkommit biträdande läkare vid hospital, d. v. s. fri kost eller ersättning därför jämte boställsvåning med bränsle och belysning. År 1905 bestämdes avlöningen till 4,000 kronor jämte boställsvåning med bränsle och lyse. Sedermera tilldelades Bjerkén två ålderstillägg å 500 kronor vardera. Denna avlöning ändrades genom beslut den 13 december 1916 och hade från och med år 1917 utgått med ett årligt arvode av 5,000 kronor, varav 3,500 kronor ansetts utgöra lön och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar, jämte boställsvåning

med bränsle och elektrisk belysning, varjämte Bjerkén samtidigt tillerkändes ett ålderstillägg av 500 kronor, vilket ansetts tillhöra lönen.

Vad beträffar förevarande av Bjerkéns änka gjorda ansökning om en årlig pension av 1,200 kronor åt henne samt 200 kronor åt vart och ett av hennes omyndiga tre barn, förklarar sig styrelsen, med hänsyn till den långa tid, varunder Bjerkén tjänstgjort såsom läkare vid Malmö asyl och dessförinnan i hospitalsväsendets tjänst, finna de begärda beloppen vara väl avvägda och därför för sin del, i likhet med hospitalsdirektionen, tillstyrka bifall till ansökningen.

Medicinal-
styrelsen.

Statskontoret har i utlåtande den 23 februari 1923 framhållit, att riksdagen vid ett flertal tillfällen bifallit framställningar om pension åt änkor efter befattningshavare i statens tjänst, som i likhet med sökandens avlidne make icke kunnat vinna ordinarie anställning och på grund härav icke blivit i tillfälle att bereda sina efterlevande någon rätt till pension. Statskontoret, som funne de i ärendet förebragta omständigheterna tala för utverkande jämväl åt sökanden och hennes barn av någon pension från allmänna indragningsstaten, hemställde därför, att proposition i ämnet måtte avlätas till riksdagen.

Statskontoret.

Beträffande beloppet av pensionen åt änkan Bjerkén anför statskontoret följande.

Bjerkén åtnjöt såsom läkare vid Malmö asyl följande kontanta löneförmåner: arvode 5,000 kronor, varav 3,500 kronor skulle betraktas såsom lön och 1,500 kronor såsom tjänstgöringspenningar, och ett ålderstillägg å 500 kronor, vilket ansågs tillhöra lönen. Den lön motsvarande delen av hans avlöning uppgick sålunda till 4,000 kronor, vilket belopp också skulle hava utgjort pensionsunderlag för honom, därest han varit ordinarie befattningshavare. Enligt gällande reglemente för civilstatens änke- och pupillkassa utgår änkepension med en fjärdedel av mannens pensionsunderlag. I förevarande fall skulle alltså, därest nyssnämnda reglemente varit tillämpligt, änkepensionen hava utgjort 1,000 kronor. Då emellertid några pensionsavgifter icke blivit erlagda för beredande av den ifrågasvarande pensionen, synes en avrundning nedåt till 900 kronor böra äga rum.

Statskontoret föreslår alltså ett belopp av 900 kronor såsom pension åt änkan Bjerkén.

Mot beloppen av de ifrågasatta barnpensionerna förklarar statskontoret sig icke hava funnit anledning till erinran, men anser, att dessa pensioner, på sätt riksdagen i liknande fall bestämt, böra utgå endast till och med den månad då barnet uppnår 18 års ålder, varför framställning i ämnet till riksdagen borde avse endast de två yngsta barnen.

Samtliga pensionerna anser statskontoret böra utgå från och med den 1 januari 1923.

Departements-
chefen.

Av handlingarna framgår, att den ordinarie överläkartzjänsten vid Malmö asyl av given anledning alltsedan år 1883 icke varit tillsatt, utan att läkarvården handhafs av extra krafter, samt att doktor Bjerkén varit ensam läkare därstädes från och med den 1 november 1901 till hans den 18 december 1922 timade frånfälle.

Då doktor Bjerkén sålunda med hänsyn till befattningens karaktär icke vunnit ordinarie statsanställning och på grund härav saknat möjlighet att bereda sina efterlevande rätt till pension, synes mig billigt, att, på sätt vid ett flertal liknande fall ägt rum, staten inskrider med understöd åt Bjerkéns efterlevande. Med avseende å understödets omfattning biträder jag statskontorets förslag, dock att understödet till barnen synes böra — enligt vad på senare tid skett i liknande fall — bestämmas att utgå till och med det år, varunder barnet i fråga fyller 18 år.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att läkaren vid Malmö asyl Axel Bjerkéns änka Ida Augusta Charlotta Bjerkén, född Geijer, samt makarnas son Sven Erik Reinhold och dotter Hildur Anna Margareta må, räknat från och med den 1 januari 1923, å allmänna indragningsstaten uppbära årliga understöd, änkan med 900 kronor, så länge hon förbliver änka, samt barnen vardera med 200 kronor till och med det år, varunder vederbörande uppnår 18 års ålder.

2:o.

[2.]

Understöd åt
förra sysslomannen vid
Härnösands
hospital
C. G. Beijboms
änka.

I skrivelse den 10 februari 1923 har medicinalstyrelsen gjort framställning angående beredande av pension åt förra sysslomannen vid Härnösands hospital Carl Gustaf Beijboms änka Maria Laurentia Beijbom, född Sellström.

Medicinalstyrelsen anför följande.

Med skrivelse den 25 januari 1923 har framlidne f. d. sysslomannen vid Härnösands hospital Carl Gustaf Beijboms efterlämnade änka Maria Laurentia Beijbom, född Sellström, till medicinalstyrelsen överlämnat en till Kungl. Maj:t ställd ansökan om erhållande av pension från och med den 1 december 1922 under hennes återstående livstid till så stort belopp, som kunde befinnas rättvist.

Av de till ärendet hörande handlingarna inhämtas, att f. d. sysslomannen Beijbom, som var född den 22 juli 1840 och avled den 30 november 1922, varit

anställd i hospitalsväsendets tjänst dels såsom uppsyningsman vid Stockholms hospital under tiden april 1867—oktober 1876 och dels såsom syssloman vid Härnösands hospital från och med den 1 november 1876 till och med den 31 mars 1911, då han beviljades avsked med pension; att han vid sitt fränfalle efterlämnat änkan Maria Laurentia Beijbom, född Sellström, vilken är född den 26 maj 1861; samt att den efter Beijbom upprättade bouppteckningen utvisar en behållning av 4,421 kronor 76 öre.

Beijbom har, såsom född år 1840, reglements enligt icke kunnat bliva delägare i civilstatens änke- och pupillkassa. Hospitalstjänstemännen upptogs visserligen till delaktighet i nämnda kassa år 1908, men därvid ifrågakommo endast de, som vid sagda års ingång icke uppnått 60 levnadsår. Därest Beijbom år 1908 kunnat bliva delägare i civilstatens änke- och pupillkassa, skulle, med hänsyn till att det för sysslomanstjänsten vid Härnösands hospital bestämda högsta pensionsunderlaget uppgick till 2,600 kronor, hans delaktighet i samma kassa jämlikt förnyade reglementet för kassan den 15 december 1916 hava vid hans död uppgått till 650 kronor. Under samma förutsättning skulle hans änka vid hans död ägt uppbära en årlig pension av 650 kronor.

Då Beijbom vid sin avgång efter uppnådda 70 år från sysslomansbefattningen vid Härnösands hospital under omkring 44 år varit anställd i hospitalsväsendets tjänst, varav under nära 35 år såsom syssloman, och han fullgjort sin berörda tjänstgöring med nit och redlighet, synes det medicinalstyrelsen behjärtansvärt, att Beijboms änka måtte få komma i åtnjutande av den pension, som skolat tillkomma henne, därest Beijbom år 1908 varit berättigad att bliva delägare i civilstatens änke- och pupillkassa och sålunda ingått i sagda kassa.

I föregående liknande fall har styrelsen plägat föreslå, att det belopp, som skulle hava utgått till änkan, därest maken varit delägare i pensionskassan, skulle, med hänsyn till att några avgifter till kassan icke erlagts, något reduceras, förslagsvis med 5—10 %. Då emellertid i detta fall pensionen även utan dylik reduktion skulle komma att utgå med ett förhållandevis ringa belopp och behållningen i boet är jämförelsevis obetydlig, vill styrelsen föreslå, att nämnda belopp, 650 kronor, måtte få utgå oavkortat.

Under åberopande av vad sålunda anförts, har medicinalstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen bevilja änkan Beijbom en årlig pension av 650 kronor att utgå från och med den 1 december 1922, så länge hon lever ogift.

I yttrande den 23 februari 1923 har statskontoret, då liknande framställningar i ett stort antal fall blivit av riksdagen bifallna, förklarar sig tillstyrka medicinalstyrelsens förslag, dock att pensionsbeloppet — enär pensionsavgifter icke blivit erlagda — borde bestämmas till 600 kronor.

Statskontoret.

I likhet med myndigheterna finner jag skäligt, att änkan Beijbom beredes understöd av statsmedel. Beträffande understödets belopp avsluter jag mig till statskontorets förslag.

Departementets
chefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre sysslomannen vid Härnösands hospital Carl Gustaf Beijboms änka Maria Laurentia Beijbom, född Sellström, må, räknat från och med den 1 december 1922, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 600 kronor.

3:o.

[3.]
Understöd åt
extra skriv-
biträdet
vid Uppsala
hospital och
asyl G. M.
Thillquist.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har extra skrivbiträdet å Uppsala hospital och asyls kontor Gustaf Mauritz Thillquist anhållit att efter avslutandet av sin tjänstgöring vid anstalten bliva tilldelad ett skäligt årligt understöd.

Över denna framställning har infordrat utlåtande avgivits av medicinalstyrelsen, som i ärendet hört direktionen för anstalten.

Av utredningen i ärendet framgår, att Thillquist, som är född den 1 januari 1850, tjänstgjort å Uppsala hospital och asyls kontor såsom extra skrivbiträde utan avbrott alltsedan juli månad 1901 ävensom att han städse med ordning och plikttrohet fullgjort sina åligganden. För ifrågavarande arbete har ersättningen från och med år 1919 utgjort 1,200 kronor för år, som utgått av ett i utgiftsstaten för nämnda anstalt anvisat anslag till extra renskrivning. Före år 1901 har Thillquist icke innehaft anställning i statens tjänst.

Pastorsämbetet i Gamla Uppsala församling och sysslomannen vid hospitalet och asylerna hava i avgivna intyg vitsordat, att Thillquist under senare år icke haft annan inkomst än av sin befattning vid hospitalet och asylerna ävensom att verkligt ömmande omständigheter i detta fall föreläge.

Medicinal-
styrelsen.

Medicinalstyrelsen har i sitt utlåtande anfört bland annat följande.

Beträffande storleken av det understöd, som kan komma att tillerkännas Thillquist, torde detsamma, därest bestämmelserna i 3 § av lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension den 11 oktober 1907 i detta fall analogiskt tillämpades, böra bestämmas till två tredjedelar av arvodets belopp, eller således 800 kronor. Med hänsyn till att några pensionsavgifter icke erlagts, torde detta belopp böra något reduceras, förslagsvis med 10 %, eller således till 720 kronor. För att komma i åtnjutande av hel pension erfordras emellertid i vanliga fall för manlig befattningshavare 35 tjänstår. Därest befattningshavare vid avgång från tjänsten icke innehar det för erhållande av hel pension stadgade antalet tjänstår, utgår pensionen med ett i förhållande till det mindre antalet tjänstår avkortat belopp. Vid analogisk tillämpning av dessa bestämmelser skulle understödet till Thillquist utgöra tjuguen trettiofemtedelar av ovannämnda belopp, 720 kronor, eller således 432 kronor. Då emellertid detta belopp torde få anses otillräckligt

för Thillquists nödortftiga uppehälle, helst som han har minderårig son att försörja, har medicinalstyrelsen icke ansett sig böra tillstyrka, att understödsbeloppet bestämmas på här ovan berört sätt, utan har styrelsen ansett att detsamma bör fastställas till ett efter omständigheterna skäligt belopp, i vilket avseende styrelsen vill föreslå 500 kronor för år.

Under åberopande av vad sålunda anförts har medicinalstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen, att Thillquist måtte tillerkännas ett årligt understöd av 500 kronor från och med den 1 juli 1923.

Statskontoret, vars utlåtande jämväl infordrats, har anført, att, då Thillquist vore född den 1 januari 1850, han alltså varit mer än 50 år gammal, då han med tillträdet av befattningen som extra biträde å sysslomanskontoret vid Uppsala hospital och asyl fick sin första anställning i statens tjänst. Vid sådant förhållande syntes det kunna ifrågasättas, om på grund av berörda anställning någon pension av statsmedel borde beredas honom. På grund av de till stöd för ansökningen anförda billighetsskälerna ville statskontoret emellertid ej motsätta sig bifall till densamma. Det av medicinalstyrelsen föreslagna pensionsbeloppet hade ej givit statskontoret anledning till erinran. Statskontoret.

Med hänsyn till de ömmande omständigheterna vill jag tillstyrka, att ett årligt understöd av statsmedel beredes Thillquist. Mot det av medicinalstyrelsen i sådant hänseende föreslagna beloppet har jag i likhet med statskontoret icke någon erinran. Understödet, vilket bör beviljas å allmänna indragningsstaten, torde böra utgå från och med månaden näst efter den, under vilken Thillquist entledigas från sin anställning vid hospitalet, dock tidigast från och med den 1 juli 1923. Departements-
chefen.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att extra skrivbiträdet vid Uppsala hospital och asyl Gustaf Mauritz Thillquist må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid nämnda hospital och asyl, dock tidigast från och med den 1 juli 1923, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta ett årligt understöd av 500 kronor.

4:o.

[4.] I en till Kungl. Maj:t ställd, av direktionen för Kristinehamns hospital med eget yttrande till medicinalstyrelsen ingiven och av styrelsen med skrivelse den 18 mars 1922 överlämnad skrift har förste maskinisten vid nämnda hospital Frans Oskar Rydén's änka Lovisa Rydén, född Andersson, anhållit, att henne måtte beredas pension, om möjligt efter samma grunder, som alltsedan den 1 januari 1919 ägt tillämpning för änkor efter ordinarie befattningshavare vid statens hospital.

*Understöd
åt förste
maskinisten
vid Kristine-
hamns
hospital
F. O. Rydén's
änka.*

Av de till ärendet hörande handlingarna inhämtas, att Rydén, som var född den 20 juni 1851 och avled den 22 januari 1922, varit anställd i hospitalets tjänst såsom förste maskinist under sammanlagt 31 $\frac{1}{2}$ år, att han den 31 december 1918 avgått från tjänsten och därvid av medicinalstyrelsen tillerkänts ett årligt underhåll av 1,860 kronor samt att änkan, vilken är född den 2 januari 1852, enligt av pastorsämbetet i Kristinehamn avgivet intyg är medellös och således synes vara i stort behov av pension.

Medicinalstyrelsen har i sin skrivelse anfört följande.

Då sjukvårds- och ekonomipersonalen vid statens anstalter för sinnessjuka först från och med år 1919 uppförts på ordinarie stat och således dessförinnan icke ägt att ingå såsom delägare i civilstatens änke- och pupillkassa, äro de efterlevande efter sådan till nämnda personal hörande befattningshavare, som före nämnda år avgått från tjänsten, icke berättigade till någon pension från sagda kassa. Emellertid hava Kungl. Maj:t och riksdagen i flera fall beviljat de efterlevande efter dylika befattningshavare årliga understöd å allmänna indragningsstaten.

Då förste maskinisten Rydén, som vid sin avgång från innehavd tjänst vid hospitalet uppnått en ålder av 67 år och jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 15 november 1918 angående sjukvårds- och ekonomipersonalens vid statens anstalter för sinnessjuka överförande på ordinarie stat icke kunnat överföras på ordinarie stat och ej heller kunnat bli delaktig i civilstatens änke- och pupillkassa samt därigenom tillförsäkra sin änka någon pension, synes det styrelsen behjärtansvärt, att hans änka nu tilldelas ett årligt understöd.

Beträffande storleken av det understöd, som kan komma att beviljas änkan Lovisa Rydén, tillåter sig styrelsen erinra om att 1919 års lagtima riksdag i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 119 medgivit, att förste maskinisten vid Härnösands hospital Gabriel Karlsson Sandstén's änka Alma Sofia Sandstén, född Lundqvist, finge, så länge hon förbleve i änkestånd, uppbära ett årligt understöd av 350 kronor å allmänna indragningsstaten. Med hänsyn härtill synes även i detta fall understödet böra bestämmas till enahanda belopp eller 350 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts har medicinalstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att bevilja änkan Rydén ett årligt understöd av 350 kronor att utgå å allmänna indragningsstaten från och med den 1 februari 1922, så länge hon förbliver i änkestånd.

Till följd av remiss har statskontoret den 1 augusti 1922 yttrat sig i ärendet och därvid tillstyrkt bifall till medicinalstyrelsens hemställan. Statskontoret.

Med hänsyn till vad medicinalstyrelsen anfört synes det billigt, att änkan Rydén å allmänna indragningsstaten beredes ett årligt understöd under sin återstående livstid. Mot storleken av det belopp, styrelsen föreslagit, har jag intet att erinra. Understödet torde, på sätt styrelsen hemställt, bära utgå från och med månaden näst efter den, under vilken Rydén avlidit. Departements-
chefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förste maskinisten vid Kristinehamns hospital Frans Oskar Rydéns änka Lovisa Rydén, född Andersson, må, räknat från och med den 1 februari 1922, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten åtnjuta ett årligt understöd av 350 kronor.

5:o.

I en av direktionen för Uppsala hospital och asyl med eget yttrande till Kungl. Maj:t ingiven skrift har eldaren vid nämnda anstalt Karl Fredrik Fredrikssons änka Johanna Charlotta Fredriksson, född Andersson, anhållit att bliva tilldelad ett årligt understöd.

Av de till ärendet hörande handlingarna inhämtas, att Fredriksson, som var född den 29 oktober 1855 och avled den 11 mars 1922, varit anställd i hospitalets tjänst såsom eldare under 31 år 7 månader, att han den 30 april 1920 avgått från tjänsten och därvid tillerkänts pension med 1,100 kronor för år samt att änkan, Johanna Charlotta Fredriksson, vilken är född den 23 maj 1861, enligt av pastorsämbetet i Helga Trefaldighets församling i Uppsala avgivet intyg är i stort behov av understöd.

[5.]

*Understöd åt
eldaren vid
Uppsala
hospital och
asyl K. F.
Fredrikssons
änka.*

Till följd av remiss har medicinalstyrelsen den 16 januari 1922 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört följande. Medicinal-
styrelsen.

Då sjukvårds- och ekonomipersonalen vid statens anstalter för sinnessjuka först från och med år 1919 uppförts på ordinarie stat och således dessförinnan icke ägt att ingå såsom delägare i civilstatens änke- och pupillkassa, var Fredriksson, vilken den 1 januari 1919 uppnått en ålder av över 60 år, jämlikt 2 § i reglementet för nämnda kassa den 15 december 1916, undantagen från delaktighet i kassan. Då Fredriksson sålunda varit avskuren från möjlighet att genom inträde i nämnda kassa tillförsäkra sin änka någon pension, synes det styrelsen behjärtansvärt, att hans änka nu tilldelas ett årligt understöd. Jämväl vid föregående tillfällen har Kungl. Maj:t och riksdagen beviljat efterlevande efter dylika befattningshavare årliga understöd på allmänna indragningsstaten.

Beträffande storleken av det understöd, som kan komma att beviljas änkan Fredriksson, tillåter sig styrelsen erinra om att 1919 års lagtima riksdag, enligt skrivelse den 19 juni 1919 nr 10 A, tillerkänt, bland andra, sjukskötaren vid Uppsala hospital och asyl Gustaf Adolf Carlssons änka Johanna Ingeborg Carlsson, född Jansson, ett årligt understöd av 350 kronor å allmänna indragningsstaten, så länge hon förblev i änkestånd. Med hänsyn härtill synes även i detta fall understödet böra bestämmas till enahanda belopp eller 350 kronor.

Under åberopande av det anförda har medicinalstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att änkan Fredriksson måtte tillerkännas ett årligt understöd av 350 kronor att utgå å allmänna indragningsstaten från och med den 1 april 1922, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd.

Statskontoret. Statskontoret har i utlåtande den 3 februari 1923 tillstyrkt bifall till medicinalstyrelsens hemställan.

Departementschefen. Med hänsyn till vad medicinalstyrelsen anført synes det billigt, att änkan Fredriksson beredes ett årligt understöd av statsmedel. Mot det av styrelsen i sådant avseende föreslagna beloppet finner jag icke anledning till erinran.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att eldaren vid Uppsala hospital och asyl Karl Fredrik Fredrikssons änka Johanna Charlotta Fredriksson, född Andersson, må, räknat från och med den 1 april 1922, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten åtnjuta ett årligt understöd av 350 kronor.

6:o.

[6.]

Understöd åt
änkan Anna
Charlotta
Hjerm.

Uti skrivelse till medicinalstyrelsen den 29 maj 1922 anmälde t. f. överläkaren vid Nyköpings hospital, att en å hospitalet vårdad kriminalpatient, Carl Gustaf Danielsson, vilken sedan många år haft rättighet att

gå fritt å hospitalsområdet, den 27 i samma månad dödat vid hospitalet anställda kvinnliga köksbiträdet Emilia Charlotta Hjerm.

Efter vederbörlig utredning föredrogs ärendet i medicinalstyrelsen den 20 december 1922 i närvaro av medlemmen av styrelsens vetenskapliga råd, professorn Bror Gadelius. I avgivet yttrande förklarade denne därvid, bland annat, att det efter noggrant övervägande av alla föreliggande detaljer syntes honom rättvist att rubricera tilldragelsen ifråga som en olyckshändelse i den mening, att någon brist på omtanke och uraktlåtenhet beträffande tillsyn och försiktighet i Danielssons behandling knappast kunde läggas vederbörande överläkare till last.

I anslutning till berörda yttrande har medicinalstyrelsen beslutit, att ärendet icke skulle föranleda någon vidare åtgärd.

I skrivelse den 17 januari 1923 har nu medicinalstyrelsen anmält, att köksbiträdet Hjermers moder, änkan Anna Charlotta Hjerm, född Jonsdotter, från Simbol i Tuna socken av Södermanlands län hos såväl direktionen för Nyköpings hospital som medicinalstyrelsen framställt anspråk på understöd från statsverket på grund av den skada och förlust, som tillskyndats henne därigenom att hon genom dotterns död gått miste om hjälp och understöd från denna. Såsom stöd för sin ansökning har sökanden framhållit, att hon, som vore änka efter en skomakare och saknade tillgångar samt understundom på grund av sjukdom vore oförmögen att utföra arbetet i hemmet, av sin mördade dotter under de tre senaste åren erhållit bidrag till sitt och sin sextonårige sjuklige sons uppehälle i form av penningar — under åren 1920 och 1921 samt under år 1922 intill dotterns i maj månad inträffade död respektive 50, 75 och 120 kronor — samt kläder och matvaror. Vidare uppgiver sökanden, att dottern, som stått i begrepp att inom närmaste tiden ingå äktenskap, lovat att efter giftermålet giva sökanden ett hem hos sig ävensom att sökandens tre nu fullvuxna barn, vilka vore gifta och bosatta på andra platser, icke kunde i avsevärd grad bidraga till hennes och hennes nyssnämnde sons underhåll.

Av medicinalstyrelsens framställning vidfogade intyg från landsfiskalen i Lunda distrikt samt ålders- och läkarbetyg inhämtas, att änkan Hjerm är född den 26 januari 1872 och på grund av nerv- och magsjukdom oförmögen till inkomstbringande arbete samt att hon, som bebor ett henne icke tillhörigt torp, födande en ko, lever i knappa omständigheter.

Med hänsyn till angivna förhållanden finner medicinalstyrelsen, i likhet med hospitalsdirektionen, skäligt, att änkan Hjerm av statsmedel tillerkännes ett årligt understöd av 200 kronor, så länge hon lever ogift.

Statskontoret.

Under erinran att understöd av statsmedel förut i åtskilliga fall beviljats efterlevande föräldrar till personer, som omkommit under anställning i statens tjänst eller arbete för statens räkning — exempelvis föräldrar till officerare och manskap, omkomna vid kanonbåten Gunhilds minsprängning — har statskontoret i utlåtande den 3 februari 1923 tillstyrkt bifall till medicinalstyrelsens framställning.

Försäkrings-
rådet.

I utlåtande den 23 februari 1923 har försäkringsrådet förmält, att, då Emilia Charlotta Hjerm såsom anställd vid Nyköpings hospital varit försäkrad i riksförsäkringsanstalten jämlikt bestämmelserna i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete, rådet anmodat anstalten att efter verkställd utredning till prövning upptaga frågan, huruvida änkan Hjerm i anledning av dotterns död vore berättigad till ersättning enligt 7 § i nämnda lag. I anledning härav hade riksförsäkringsanstalten genom beslut den 21 februari 1923, enär den avlidnas moder, enligt vad av utredningen i ärendet framginge, icke kunde anses hava varit av den avlidnas arbete för sitt uppehälle huvudsakligen beroende, funnit livränta enligt förenämnda lag icke kunna tillerkännas modern på grund av dödsfallet.

Vidare meddelar försäkringsrådet, att den tid av 30 dagar efter delgivningen, inom vilken besvär över anstaltens beslut må anföras, ännu icke tilländagått. Försäkringsrådet ansåge sig därför icke böra till slutlig utredning och prövning upptaga ifrågavarande beslut. Då emellertid, såvitt av de hittills i målet inkomna handlingarna framginge, någon ändring av beslutet icke torde ifrågakomma, hade försäkringsrådet icke något att erinra mot den av medicinalstyrelsen gjorda framställningen. Möjligen torde dock, med hänsyn till det anförda, den föreslagna livräntan böra bestämmas att utgå endast för så vitt änkan Hjerm icke i anledning av dotterns död kunde komma att tillerkännas livränta enligt olycksfallsförsäkringslagen. Sådan livränta skulle, med av riksförsäkringsanstalten för Emilia Charlotta Hjerm beräknad årlig arbetsförtjänst av 1,930 kronor, hava uppgått till 482 kronor 50 öre för år.

Departement-
schefen.

Även om utredningen i ärendet givit vid handen, att änkan Hjerm icke varit av sin dotters arbete beroende i sådan grad, att hon på denna grund är berättigad till livränta i enlighet med bestämmelserna i olycksfallsförsäkringslagen, är det likväl ådagalagt, att dottern lämnat ett under den senaste tiden med varje år växande understöd åt sin sjukliga och i knappa villkor levande moder. Med hänsyn härtill synes det mig billigt, att änkan Hjerm av statsmedel beredes någon ersättning för den förlust,

som hon i ekonomiskt hänseende lidit genom den i tjänsten under synnerligen upprörande omständigheter omkomna dotterns frånfälle. Understödet synes mig dock icke böra bestämmas högre än till 150 kronor om året, att utgå å allmänna indragningsstaten från och med ingången av år 1923. Enär frågan om livränta enligt olycksfallsförsäkringslagen ännu icke vunnit slutlig prövning, lärer för understödets tillgodonjutande böra uppställas sådant villkor, som från försäkringsrådets sida föreslagits.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att änkan Anna Charlotta Hjern, född Jonsdotter, må — under förutsättning att hon icke i anledning av sin dotter, köksbiträdet vid Nyköpings hospital Emilia Charlotta Hjermers död erhåller livränta i enlighet med bestämmelserna i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete — från och med den 1 januari 1923, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 150 kronor.

7:o.

I skrivelse den 20 november 1922 har länsstyrelsen i Jönköpings län, med överlämnande av en av polisuppsyningsmannen Sven Ekblom i Sävsjö till länsstyrelsen ingiven ansökning, gjort framställning om beredande av pension åt Ekblom.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande:

Ekblom, som är född den 28 augusti 1854 och under tiden från den 7 november 1872 till den 15 september 1903 var fast anställd vid Jönköpings regemente, har från den 1 januari 1896 innehaft befattning som polisuppsyningsman i Sävsjö stationssamhälle och trakten där omkring. Hans avlöning såsom polisuppsyningsman, vilken för närvarande utgår med ett årligt belopp av 3,000 kronor, har bestritts till hälften av statsmedel och till hälften av Sävsjö municipalsamhälle. I sin tjänstgöring har Ekblom ådagalagt plikttrohet, nykterhet och ordentlighet. Ekblom åtnjuter sedan ingången av år 1903 underhåll samt korpralstillägg från Vadstena krigsmanshuskassa, vilka förmåner för närvarande uppgå till sammanlagt 260 kronor årligen.

Kommunalfullmäktige i Sävsjö municipalsamhälle hava den 8 november 1922 beslutit tillerkänna Ekblom pension från den dag, han avginge från sin befattning, under förutsättning att staten bidroge med samma belopp som samhället, samt tillika bestämt, att årliga beloppet av den pension, som borde från samhället utgå, skulle utgöra 750 kronor.

[7.]

*Pension
åt polisupp-
syningsman-
nen S. Ek-
blom.*

Länsstyrelsen den
20 november
1922.

I sin ovannämnda skrivelse den 20 november 1922 har länsstyrelsen hemställt att Kungl. Maj:t måtte göra framställning till riksdagen om beviljande av pension åt Ekblom att utgå med ett årligt belopp av 750 kronor från och med månaden näst efter den, i vilken han avginge från befattningen såsom polisuppsyningsman.

Statskontoret.

Statskontoret har i infortrat utlåtande den 5 december 1922 erinrat, att de senaste årens riksdagar i ett flertal fall beviljat pensioner av statsmedel åt polismän, samt framhållit, att av handlingarna i förevarande ärende framginge, att beträffande Ekblom lika goda skäl talade för beviljande av pension som de, vilka föranlett riksdagens beslut om pensionerande av ovan omförmälda polismän. Vad det ifrågasatta pensionsbeloppet anginge, syntes dock en minskning av detsamma böra ske, motsvarande det till Ekblom utgående underhållet från Vadstena krigsmanshuskassa. Statskontoret har därför hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Ekblom må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin befattning som polisuppsyningsman, under sin återstående livstid åtnjuta en årlig pension till sådant belopp, att den tillhoppa med till honom utgående underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa uppgår till 750 kronor, under villkor, att pension å minst 750 kronor utgår från Sävsjö municipalsamhälle.

Länsstyrelsen
den 8 mars
1923.

Sedan municipalfullmäktiges förenämnda beslut om pension åt Ekblom överklagats och länsstyrelsen genom utslag den 18 januari 1923 upphävt detsamma, har länsstyrelsen med skrivelse den 8 mars 1923 överlämnat utdrag av fullmäktiges protokoll för den 21 februari 1923, utvisande att fullmäktige vid förnyad behandling av frågan sistnämnda dag enhälligt beslutit att tilldela Ekblom en årlig pension av 500 kronor, att utgå från den dag, han lämnade sin polisbefattning, under förutsättning att staten bidroge med enahanda belopp; och har länsstyrelsen i anledning härav ändrat sin tidigare hemställan därhän, att Ekbloms statspension måtte bestämmas till 500 kronor årligen.

Departementschefen.

Såsom av utredningen framgår, har Ekblom avlönats till hälften av statsmedel och till hälften av kommunala medel. Med hänsyn härtill och på grund av vad för ärendet för övrigt blivit upplyst synes det billigt, att staten, såsom förut skett i liknande fall, bidrager till kostnaden för hans pensionering. Vad angår statspensionens storlek, torde densamma böra bestämmas till 500 kronor årligen; dock att pensionsbeloppet synes böra, på sätt statskontoret föreslagit, minskas med belopp, motsvarande

Ekblom tillkommande underhåll och korpralstillägg från Vadstena krigsmanshuskassa.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att polisuppsyningsmannen Sven Ekblom må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin anställning såsom polisuppsyningsman i Sävsjö municipalsamhälle, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension, uppgående jämte honom tillkommande underhåll och korpralstillägg från Vadstena krigsmanshuskassa till 500 kronor, under villkor att pension till nämnda belopp utgår från Sävsjö municipalsamhälle.

Statsrådets övriga ledamöter instämna i vad föredragande departementschefen hemställt i de under 1:o—7:o här ovan antecknade ärendena.

Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten behagar härtill lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Carl Stålhammar.
